

Research Article/Araştırma Makalesi

Psychological Counselor Competency Perception Scale: Validity and Reliability Study

Metin TAYTAŞ*¹ Fuat TANHAN²

¹ Ministry of National Education, Hüsrevpaşa Primary School Van, Turkey, metintaytas@gmail.com

² Van Yüzüncü Yıl University, Faculty of Education Science, Van, Turkey, fuad65@gmail.com

*Corresponding Author: metintaytas@gmail.com

Article Info

Received: 17 August 2021

Accepted: 23 November 2021

Keywords: Psychological counselor, validity, reliability, competence, perception

 10.18009/jcer.983718

Publication Language: Turkish

Abstract

The purpose of this research is to develop a scale to measure the perceptions of competence of counselors (guidance counselors). In the province of Van, 194 psychological counselors participated in the study. The data of the psychological counselors participating as the respondent to the questionnaire were transferred to the SPSS 22 program and the validity and reliability values of the scale were analyzed. Exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis were used to test the construct validity. The internal consistency coefficient was also measured by Cronbach's Alpha (alpha) value. Analyses have shown that the "Psychological Counseling Competency Perception Scale" has valid and reliable values on the guidance teachers.

To cite this article: Taytaş, M. & Tanhan, F. (2021). Psikolojik danışman yeterlik algısı ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Journal of Computer and Education Research*, 9(18), 1037-1058. DOI: 10.18009/jcer.983718

Psikolojik Danışman Yeterlik Algısı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Makale Bilgisi

Geliş: 17 Ağustos 2021

Kabul: 23 Kasım 2021

Anahtar kelimeler: Psikolojik danışman, geçerlik, güvenirlik, yeterlik, algı

 10.18009/jcer.983718

Yayın Dili: Türkçe

Öz

Bu araştırmanın amacı, psikolojik danışmanların (rehber öğretmenler) yeterlik algılarını ölçmeye yönelik bir ölçek geliştirmektir. Söz konusu çalışmaya Van ilinde 194 psikolojik danışman gönüllü katılmıştır. Ankete cevaplayıcı olarak katılan psikolojik danışmanların verileri SPSS 22 programına aktararak ölçeğin geçerlik ve güvenirlik değerleri analiz edilmiştir. Yapı geçerliliğini sınamak amacıyla açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Ayrıca iç tutarlılık katsayısı Cronbach's Alpha (alfa) değeri ile ölçülmüştür. Analizler "Psikolojik Danışman Yeterlik Algısı Ölçeği"nin rehber öğretmenler üzerinde yeterli düzeyde geçerli ve güvenilir değerlere sahip olduğunu göstermiştir.

Summary

Psychological Counselor Competency Perception Scale: Validity and Reliability Study

Metin TAYTAŞ * ¹ Fuat TANHAN ²

¹ Ministry of National Education, Hüsrevpaşa Primary School Van, Turkey, metintaytas@gmail.com

² Van Yüzüncü Yıl University, Faculty of Education Science, Van, Turkey fuad65@gmail.com

*Corresponding Author: metintaytas@gmail.com

Introduction

It is important for psychological counselors who undertake one of the important steps of the educational process to consider themselves professionally adequate in terms of the effectiveness of the psychological counseling services they will provide. When this situation is evaluated from an educational point of view, the perception of competence of psychological counselors may affect their active or passive performance. Because it has been found that people with high self-efficacy are more combative and make more effort to cope with problems (Asarlı, 2012). In other studies (Arslan, 2019; Satıcı, 2014; Tokyürekli, 2020), similarly, it has been found that individuals who do not trust their own abilities make little effort when they encounter problems and therefore their belief that they will fail is strengthened, thus their belief in achieving what they are aiming for is weakened. Indeed, in the literature that indicate that there is a positive relationship between teacher efficacy studies with professional success (Lu, Siu & Cooper, 2005) supports this argument. On the other hand, it is stated that psychological counselors with psychological counseling self-efficacy emerge thanks to their perception of proficiency in therapeutic skills such as starting, maintaining and being effective in the counseling process (İşmen-Gazioğlu & Demir, 2020).

Based on these explanations, we can say that the source of their psychological counselor's perceptions of competence is their beliefs about their skills to help the individual. The competence perceptions of school psychological counselors are important for them to be able to perform the roles they undertake at school more successfully. As a result, we can say that the competence perceptions of psychological counselors are important for them to be able to perform the roles they have taken on at school more successfully. For this reason, it is aimed to develop a measurement tool for the extent to which self-efficacy belief affects the

performance of a psychological counselor. In order to achieve this goal, the "Psychological Counselor Competency Perception Scale" has been developed.

Method

This research is a descriptive study aiming to measure the efficacy perception of psychological counselors working in primary and secondary education institutions. General survey model, one of the descriptive research methods, was used in the study. The population of the study consisted of 194 school psychological counselors, 102 female and 92 male, who work in primary and secondary schools affiliated to the Ministry of National Education in Van Province and participated voluntarily in the study. In addition, in order to collect data during the scale development phase, information was collected from the city center of Van from 500 students, 40 classroom and branch teachers and 12 school administrators. As a result, the questionnaire was reduced to 40 items and applied to school psychological counselors. After the data obtained from the sample group was transferred to the computer environment, the data were analyzed. The normality distribution of the total score obtained from the scale was tested with Kolmogorov Smirnov, and Levene's Statistics, which was made to test the homogeneity, was checked. In addition, confirmatory factor analysis and axis rotation method (Varimax) were used to test the construct validity, and the internal consistency coefficient was measured with the Cronbach's Alpha (alpha) value.

Results

As a result, the analysis showed that the psychological counselor competence perception scale has sufficient valid and reliable values. The scale consists of 30 items. It was prepared as a 5-point Likert rating scale. The lowest score that can be obtained from the scale is 30, and the highest score is 150. As the score increases, the counselors' sense of competence in guidance and counseling also increases. By using this scale, it is hoped that the perceptions of psychological counselors about their competence can be evaluated in a multidimensional way and necessary improvements can be made accordingly. In addition, it is thought that examining the psychometric properties of the scale in different provinces is important for the formation of the norms of the scale.

Discussion and Conclusion

In general, psychological counselors who are interested in the personal, social, educational and professional development of students also perform an important task in educational settings by providing counseling services to parents, teachers and administrators. Therefore, we can say that successful and efficient services will be provided by the work of school psychological counselors in cooperation with these elements. Based on this, it can be said that there is a positive relationship between the qualified provision of psychological counseling services to students, teachers and parents by psychological counselors and their perception of decency. Indeed, in the literature that indicate that there is a positive relationship between teacher efficacy studies with professional success (Lu, Siu, & Cooper, 2005) supports this argument. Similarly, individuals of efficacy of psychological counselors to provide support services to better a very important role, self-efficacy of counselors they are more dominant in the high they offer a consultation service and more effective counseling process, it is stated that (Satici, 2014). On the other hand, it is stated that psychological counselors with psychological counseling self-efficacy emerge thanks to their perception of proficiency in therapeutic skills such as starting, maintaining and being effective in the counseling process (Ismen-Gazioğlu & Demir, 2020).

Hackney & Cormier (2008) describes the characteristics of effective counselors; They listed them as self-awareness, resilience, being sensitive to ethnic origin and cultural factors, being open-minded, being objective, being competent and being reliable. Similarly, Ratts et al. (2015) broadened the qualifications of effective counselors as multicultural and socially just counseling competencies. According to Arslan (2017), these enable counselors to be aware of beliefs and attitudes in the counseling relationship, to be competent in terms of knowledge and skills, and to put these competencies into action effectively. The subject discussed in this study is to develop a valid and reliable material that will measure the level of efficacy perception of psychological counselors.

According to the findings we obtained in this study, it has been shown that the Psychological Counselor Efficacy Perception Scale has a sufficient level of valid and reliable value on the guidance teachers. The validity and reliability analyzes of the PDYAÖ study was evaluated in the light of the literature, and the scale was obtained in four dimensions. The construct validity and sizing processes of the scale were performed with exploratory factor analysis.

In this study, the psychometric properties of the Turkish version of the Psychological Counselor Efficacy Perception Scale, the construct validity and internal consistency of the scale were examined. Confirmatory factor analysis was applied to determine the construct validity. In addition, for the reliability of the scale, both the total score of the scale and the internal consistency coefficient for the sub-factors were calculated and it was seen that the scale had sufficient reliability. In conclusion, the statistical evaluations provided evidence that the Turkish version of the PDYAÖ is valid and reliable for our country.

In summary, it is seen that the psychometric compatibility of the Turkish version of the PDYAÖ is at a sufficient level. By using this scale, it is hoped that psychological counselors' perceptions of their competence can be evaluated multidimensional and necessary improvements can be made accordingly. However, it is hoped that this tool, which is used to measure the proficiency of psychological counselors, developed for psychological counselors, will benefit both researchers and teachers and administrators working in practice. In addition, it is hoped that the scale will form the basis of many psychological counseling and guidance services, since the "PDYAÖ" is related to the competencies of psychological counselors.

Giriş

Eğitim-öğretim sürecinin önemli ayaklarından birini üstlenen psikolojik danışmanların mesleki açıdan kendilerini yeterli görmeleri, sunacakları psikolojik danışma hizmetlerinin etkililiği açısından önemlidir. Özgün'e (2007) göre danışman yeterlik algısı bir danışmanın, yardım almak isteyen danışana etkili bir şekilde danışma yapma konusundaki inancı olarak tanımlanır. Barnes'e (2004) göre de bireyin danışmanlık yeterliğine ilişkin algısı, kişinin rehberlik yeterliği ile ilgili öznel değerlendirmeleri şeklinde ortaya çıkmaktadır. Yani kişinin danışmanlık öz-yeterliğiyle ilgili algısının olumlu olması durumunda yüksek düzeyde, olumsuz olması durumunda ise düşük düzeyde danışmanlık performansı sergileyebileceği vurgulanmaktadır. Bu durum eğitsel açıdan değerlendirildiğinde psikolojik danışmanların yeterlik algısı onların aktif veya pasif bir performans sergilemelerine etki edebilir. Çünkü öz-yeterliği yüksek olan kişilerin daha mücadeleci ve sorunlarla baş etme noktasında daha fazla emek sarf ettikleri tespit edilmiştir (Asarlı, 2012). Diğer taraftan bireyler hedeflerine ulaşmak için yeterli düzeyde bilgi ve beceriye sahip olsalar dahi eğer öz-yeterlik algıları düşük ise kendilerine yönelik olumsuz algıları nedeniyle yaptıkları işten çabuk vazgeçerek başarısız olurlar (Arslan, 2019; Satıcı, 2014; Yıldırım & İlhan, 2010). Yapılan başka çalışmalarda (Satıcı, 2014; Tokyürekli, 2020) da benzer şekilde, kendi yeteneklerine güvenmeyen bireylerin problemlerle karşılaştıklarında az çaba harcadıkları ve bundan dolayı başarısız olacaklarına dair inançlarının güçlendiği, böylece hedefledikleri şeye ulaşmak konusunda inançlarının zayıfladığı tespit edilmiştir. O halde psikolojik danışmanların öğrencilere, öğretmenlere ve velilere psikolojik danışma hizmetini nitelikli sunma ile yeterlik algıları arasında pozitif bir ilişki olduğu söylenebilir. Nitekim literatürde öğretmen yeterlik algısı ile mesleki başarı arasında pozitif bir ilişki olduğunu belirten çalışmalar (Lu, Siu, & Cooper, 2005) bu savı desteklemektedir. Benzer şekilde bireylere daha iyi bir psikolojik destek hizmeti vermek için psikolojik danışmanların yeterlik algılarının çok önemli olduğu, öz-yeterlik algısı yüksek olan psikolojik danışmanların danışma sürecine daha hakim oldukları ve daha etkili bir danışma hizmeti sundukları belirtilmektedir (Satıcı, 2014). Öte yandan psikolojik danışma öz-yeterliğine sahip psikolojik danışmanların, danışma sürecini başlatma, sürdürme ve etkili olma gibi terapötik becerileri yeterlik algıları sayesinde ortaya çıktığı belirtilmektedir (İşmen-Gazioğlu & Demir, 2020).

Bıkmaz (2004) tarafından yapılmış olan çalışmada öz yeterlik algısı, insanların amaçlarına ulaşmak için ne kadar çaba harcayacaklarını, amaçlarına ulaşmak için karşılaştıkları güçlüklerle ne kadar süre yüz yüze kalabileceklerini ve başarısızlık karşısındaki tepkilerinin kendilerini nasıl etkilediği şeklinde tanımlanmaktadır. Birey açısından ele alındığında (Şahin, 2004) yeterlik kavramı, bireyin mesleğini yürütürken mesleğin gerektirdiği kriterleri gerçekleştirebilmek için sahip olması gereken bilgi, beceri, anlayış ve tutumları ifade etmektedir. Belirlenen eğitim hedeflerine ulaşabilmek için bireylerin sahip olması ve öğretme-öğrenme süreçlerinde kullanması gereken özelliklerin hepsi bireylerin yeterlik alanlarını oluşturmaktadır.

Atıcı (2006), yeterliliği rehber öğretmenin eğitim ortamında öğrenciye bilgi aktarma işlevini başarılı bir şekilde verebilmek için gerekli olan davranışları taşıyabilme konusundaki inancı olarak açıklamaktadır. Bandura (1994) ise yeterliliği, bireylerin muhtemel durumlarla başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabildiklerine dair yargıları olarak tanımlamaktadır. Diğer bir deyişle bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip, başarılı şekilde yapma yeteneğine dair yargısı olarak açıklamaktadır. O halde yeterlik algısı, yeteneklerimize dair inancımıza dayanır ve belirlediğimiz amaçlara ulaşmak için belirli bir davranışı organize etmek ve onu gerçekleştirmek için gereklidir diyebiliriz. Bandura'ya göre, öz yeterlik doğru ya da yanlış olsun, insanların etkinliklerini ve çevresel ortam seçimlerini etkilemektedir. Bireyler baş edemeyeceklerini düşündükleri durumlardan kaçınma eğilimi gösterirken, bir sorunun çözümünde ne kadar süreyle ne kadar çaba sarf edeceklerine dair kararlarını, çözüm için gerekli becerideki öz yeterlik algıları belirlemektedir. Algılanan öz yeterlik, etkinlik ve ortam seçimini etkilemekle kalmamakta, aynı zamanda hâlihazırda başlamış olan başa çıkma çabalarını da nihai başarı beklentileri sayesinde etkilemektedir. İnsanların ne kadar çaba sarf edeceğini ve engeller ile olumsuz deneyimler karşısında ne kadar süre dayanabileceğini yeterlik beklentileri belirlemektedir. Algılanan öz yeterlik ne kadar güçlü olursa çabalar da o kadar etkin olmaktadır (Aksoy & Diken, 2009). Bu açıklamalardan hareketle, psikolojik danışmanlarının yeterlik algılarının kaynağını; bireye yardım etme noktasındaki becerilerine ilişkin inançları oluşturur diyebiliriz. Okul psikolojik danışmanlarının yeterlik algıları onların okulda üstlendikleri rolleri daha başarılı yapabilmeleri açısından önemlidir. Dolayısıyla yeterlik algısının bir okul psikolojik danışmanını bu ölçüde etkileyen bir mekanizma olması sebebiyle önem arz ettiğini söyleyebiliriz.

Diğer taraftan bugün okullarda yürütülen rehberlik hizmetleri psikolojik danışmanlar, öğretmenler, okul idaresi ve veliler ekseninde gerçekleştirilir. Bu hizmetin gerçekleşmesi bir takım çalışmasını gerektirmektedir. Çünkü öğretim hizmetlerini öğretmenler, bu hizmetin düzenini sağlayan idareciler, bu hizmete gerekli desteği veren ebeveynler ve öğrencilerin her türlü gelişimine yardım eden psikolojik danışmanlar ortak hareket etmek zorundadırlar. Sutton ve Fall (1995) danışman yeterlik beklentisinde okuldaki öğretmenlerin ve okul yönetiminin önemli belirleyiciler olduğuna değinmişlerdir. Öğretmenlerin okul danışmanlarını desteklemelerinin, bunun yanında okul yöneticilerinin rehberlik programına destek vermelerinin ve gerekli materyalleri sağlamalarının okul danışmanlarının kendilerini yeterli hissetmelerine olumlu bir etkide bulunduğunu vurgulamışlardır. Dolayısıyla başarılı ve verimli psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri okul psikolojik danışmanlarının bu unsurlarla işbirliği içerisinde çalışmasıyla gerçekleşir. Oysaki içinde bulunduğumuz yüzyılda psikolojik danışmanların rolleri ve görevleri ile toplumun beklentileri karmaşık bir hal göstermektedir. Değişen topluma ayak uydurmak ve karşılaşılan olumsuzluklarla baş etmek için psikolojik danışmanlık mesleğinin gerekliliği, önemi ve etkililiği iyi irdelenmeli ve toplumun psikolojik danışmanlardan beklentileri de net olmalıdır.

Sonuç olarak, Psikolojik danışmanlarının yeterlik algıları onların okulda üstlendikleri rolleri daha başarılı yapabilmeleri açısından önemlidir diyebiliriz. Bu sebeple öz-yeterlik inancının bir psikolojik danışmanın performansını ne ölçüde etkilediğine yönelik bir ölçme aracı geliştirmek hedeflenmektedir. Bu amaca ulaşmak doğrultusunda “Psikolojik Danışman Yeterlik Algısı Ölçeği” geliştirilmiştir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, psikolojik danışmanların yeterlik algılarını ölçmeyi amaçlayan bir ölçek geliştirme çalışmadır. Çalışmada betimsel araştırma yöntemlerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte olmuş veya şuan bulunan bir durumu bulunduğu biçimde tanımlamayı amaçlayan araştırma yöntemleridir (Karasar, 2009).

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubu, Van İlinde, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilköğretim ve ortaöğretim okullarında çalışan okul psikolojik danışmanları olarak belirlenmiştir. Çalışma grubunda ulaşılan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 102 kadın ve 92 erkek olmak üzere toplam 194 okul psikolojik danışmanı araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Ayrıca ölçek geliştirme aşamasında madde havuzuna veri toplamak ve psikolojik danışmanların okullarda öğrenci, öğretmen ve idarecilerin gözünden ne tür sorunlarla karşılaştıklarını tespit etmek ve bu konu ile ilgili problemleri belirlemek için Van il merkezinden tabakalı örneklem yolu ile 500 öğrenci, 40 öğretmen ve 12 okul idarecisinden, geliştirilecek ölçek maddelerinin kapsam geçerliği için, araştırmacı tarafından hazırlanan bir anket yoluyla bilgi toplanmıştır. Sonuç olarak araştırmaya katılan psikolojik danışmanlar ile ilgili elde edilen veriler aşağıda Tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1. “PDYAÖ” katılımcılarının örneklem dağılımı:

Cinsiyet	n	%
Erkek	115	59,3
Kadın	79	40,07
Toplam	194	100
Çalışılan Kurum	n	%
İlkokul-Ortaokul	113	58,2
Lise	81	41,8
Toplam	194	100
Mezun Olduğu Program	n	%
PDR	158	81,4
Psikoloji	4	2,1
Sosyoloji	15	7,7
Diğer	17	8,8
Toplam	194	100

Tablo 1’e göre, çalışmaya katılan 194 psikolojik danışmandan; 115’i (%59) erkek, 79’unu (% 41) ise kadınlar oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan 194 psikolojik danışmandan; 113’ü (%58,2) ilköğretim okulunda çalışmakta olup, 81’i (% 41,8) ise ortaöğretim okulunda çalışmaktadır. Ayrıca, çalışmaya katılan 194 psikolojik danışmandan; 158’i (% 81,4) PDR, 4’ü (% 2,1) psikoloji, 15’i (% 7,7) sosyoloji ve 17’si (%8,8) de diğer alanlardan mezundur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu araştırmada psikolojik danışmanların yeterliğine ilişkin algıyı ölçmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Psikolojik Danışman Yeterlik Algısı Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Ölçek geliştirmeye madde havuzu aşamasından başlanmış olup bu aşamada ölçek için alanyazın taraması yapılmıştır. Okul psikolojik danışmanlarının görev ve sorumluluklarını belirleyen bakanlığın ilgili yönetmeliği (MEB, 2001) incelenmiştir. Ölçek geliştirme sürecinde, ölçekte yer alması düşünölen maddeler, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yönetmeliğinde yer alan okul psikolojik danışmanlarının rolleri, görevleri ve sorumlulukları ile psikolojik danışmanların okullarda öğrenci, öğretmen ve idarecilerin gözünden ne tür sorunlarla karşılaştıklarını tespit etmek ve bu konu ile ilgili problemleri belirlemek için araştırmacılar tarafından hazırlanan “okul psikolojik danışmanlarının karşılaştıkları problemler nelerdir anketi” ve madde havuzuna soru hazırlamak için öğrencilere yöneltölen “Problem Tarama Envanteri” ile sınıf ve branş öğretmenleri ile yapılan bireysel göröşmeler dikkate alınmıştır. Okullarda rehberlik programı çerçevesinde, kağıt kalem testi olarak hazırlanmış problem tarama envanteri, birey tanıma teknikleri kapsamında öğrencilerin belli başlı problemlerini, ihtiyaçlarını belirlemek ve onları ortadan kaldırmaya yardımcı olman bir envanterdir. İlkokul 4. Sınıf, ortaokul 5-6-7-8. sınıf düzeyinde O Takımı, 9-10-11-12 Sınıf düzeyinde L takımı öğrencilere uygulanmaktadır. Ayrıca, Van İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okullarda çalışan 12 okul idarecisi ve 12 öğretmenle yüz yüze göröşölerek okullarda karşılaşılan problemlerle ilgili bilgi toplanmıştır.

Daha sonra 500 öğrenciye problem tarama envanteri uygulanarak okullarda karşılaşılan problemler ile ilgili soru havuzu için madde oluşturulmuştur. Son aşamada ise 40 psikolojik danışmana rehberlik hizmetlerini yürütürken karşılaştıkları problemlerle ilgili anket çalışması yapılmıştır. Bu aşamalar değerlendirilmiş olup sonunda madde havuzunda yaklaşık 80 maddelik bir soru havuzu oluşturulmuştur. Madde havuzu aşamasından sonra Yüzüncü Yıl Üniversitesi PDR alanından üç uzmanın göröşüne başvurulmuştur. Söz konusu bu çalışmada birinci aşamada titizlikle oluşturulan madde havuzundaki ifadeler Türk Dili ve Edebiyatı alanında uzman üç öğretmenin göröşüne sunulmuştur. Daha sonra madde havuzundaki ifadeler, algıyı ifade edebilecek şekilde yazım kurallarına uygun olarak düzenlenmiş ve soru maddelerine dönüştürölmüştür.

Elde edilen 60 maddelik anket Yüzüncü Yıl Üniversitesi PDR bölümünden üç uzman görüşüne tekrar sunulmuş ve görüş alınmıştır. En nihayetinde anket 40 maddeye indirilerek okul psikolojik danışmanlarına uygulanmıştır. Örneklem grubundan elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarıldıktan sonra verilerin analizine geçilmiştir.

Ölçekten elde edilen toplam puana ilişkin normallik dağılımı Kolmogorov Smirnov ile test edilmiş olup, ayrıca homojenliği test etmek için yapılan Levene's Statistics' e bakılmıştır. Yapı geçerliği ve güvenirliği tamamlanan ölçekten elde edilen madde toplamlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler aşağıda Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Ölçekten elde edilen toplam puanlara ilişkin tanımlayıcı istatistikler

Birey Sayısı	Minimum	Maksimum	$\bar{X}$	Std. Hata	Std. Sapma
194	53.00	150.00	120,067	1.197	16.681

Tablo 2'deki iki bulgulara göre, 194 bireyin ölçekten almış oldukları puan ortalamasının 120,0670 ve puanlara ilişkin standart sapmanın 16.681 olduğu görülmüştür.

Bulgular

Açımlayıcı Faktör Analizi

Veri seti açımlayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Açımlayıcı faktör analizinin uygulanabilirliği Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testi ile analiz edilmiştir. Örneklem uygunluğunun belirleyicisi olan KMO değeri .967 ve benzer şekilde Barlett Küresellik (Sphericity) testine ilişkin değer de anlamlı düzeyde bulunmuştur ($X^2=3522,652$; $p \leq .000$). KMO ve Barlett Küresellik (Sphericity) testine ilişkin değer de anlamlı bulunduğundan veri seti faktör analizine tabi tutulmuştur. Analizde ölçeğin birbirinden bağımsız alt faktörlerini belirlemek için döndürme yöntemi olarak varimax (dik döndürme) yöntemi kullanılmıştır. Faktör analizinde öz değeri (eigenvalue) 1'in üzerinde olan faktörler dikkate alınabilmektedir (Büyüköztürk, 2009).

Yapılan analiz sonucunda analizde değerlendirmeye alınan 30 maddeden özdeğeri 1 üzerinde olan 4 bileşen olduğu görülmektedir. Söz konusu bu bileşenlerin varyansa katkısının 47,248 olduğu tespit edilmiştir. İncelenen toplam varyans tablosuna göre 4 bileşenin varyansa iyi katkı sağladığı fakat diğer bileşenin varyansa katkısının az olduğunu görülmüştür. Bundan dolayı 4 faktöre karar verilmiştir. Ayrıca dört boyuttaki faktör yük

değerlerine bakılmıştır. Faktör analizinde ölçekte yer alan maddelerin bir faktörde yer alıp almaması o faktörle olan ilişkisini gösteren yük değerinin yüksek olması ile ilgilidir. Büyüköztürk'e (2003) göre, bir faktördeki yüksek yük değerine sahip maddeler faktörün tanımladığı yapıyı ölçen maddelerdir. Bu maddelerin faktör yük değerinin ise 0,40 ve daha üstü olması gerekmektedir. Bazı kaynaklarda ise madde yük değerlerinin 0.50 den büyük olması istenmektedir (Matsunaga, 2010). Bu çalışmada da yük değeri 40 ve üstü maddeler analize tabi tutulmuştur. Döndürülmüş faktör yük değerlerine bakılarak 10 maddenin geçerliği düşük çıktığından bu maddeler ölçekten çıkarılmış olup sonunda ölçekte 30 madde kalmıştır. Dört boyutlu açıklanabilen ölçeğimize ilişkin açıklanan varyans (değişimin ölçüsü) değerleri aşağıda Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Alt boyutların toplam açıklayıcı varyans değerleri

Alt Boyutlar	Alt Boyutların Öz değeri	Varyans %	Toplam Açıklayıcı Varyans %
Psikolojik Danışma	14,174	47,248	47,248
Ölçme ve Değerlendirme	1,531	5,102	52,350
Eğitsel ve Mesleki Rehberlik	1,175	3,916	56,266
Oryantasyon ve İzleme	1,055	3,515	59,781

Tablo 3 te görüldüğü gibi, yapılan faktör analizi sonucunda elde edilen ölçeğin 4 faktör altında toplandığı anlaşılmaktadır. Alt boyutların toplam açıklayıcı varyans değerleri, psikolojik danışma alt boyutunda 47,248, ölçme ve değerlendirme alt boyutunda 5,102, eğitsel ve mesleki rehberlik alt boyutunda 3,916, oryantasyon ve izleme alt boyutunda 3,515 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak 30 madde ve dört alt boyuttan elde edilen ölçeğimizin madde-test toplam korelasyon, alt boyut, ve yük değerleri aşağıda Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Maddelerin korelasyon, alt boyut, ve yük değerleri

Maddeler	Korelasyon Değerleri	1. Boyut	2. Boyut	3. Boyut	4. Boyut
		Psikolojik Danışma	Ölçme ve Değerlendirme	Eğitsel ve Mesleki Rehberlik	Oryantasyon ve İzleme
m24	,701	,730			
m15	,622	,690			
m21	,680	,672			
m28	,685	,657			
m25	,735	,633			

m8	,684	,625		
m14	,722	,605		
m13	,604	,586		
m19	,719	,582		
m12	,730	,559		
m23	,664	,556		
m1	,618		,667	
m5	,688		,629	
m7	,624		,606	
m16	,720		,538	
m17	,647		,516	
m18	,576		,500	
m30	,636		,448	
m2	,740			,757
m3	,585			,642
m10	,604			,638
m11	,618			,616
m9	,667			,611
m20	,651			,563
m26	,640			,463
m27	,639			,406
m4	,642			,724
m6	,641			,570
m22	,603			,567
m29	,676			,554
30 madde		(,926)	(,859)	(,881)
				(,811)

Not: Parantez içindeki değerler alt boyutların alfa değerleridir.

Tablo 4’de görüldüğü gibi ölçek dört boyuttan oluşmaktadır. Varimax dik döndürme işlemi sonrasında gerçekleştirilen Açımlayıcı Faktör Analizine (AFA) göre alt boyutlar belirlenmiştir. Tabloda madde toplam korelasyon değerlerine baktığımızda ise değerlerin ,526 ile ,740 arasında değiştiği görülmüştür. Maddelerin faktör yükleri toplam dört faktör altında ,75 ve ,40 arasında değişmektedir. “Psikolojik Danışma” olan ilk alt boyut toplam 11 maddeden oluşmaktadır. İkinci alt boyut olan “Ölçme ve değerlendirme” toplam 7 maddeden oluşmaktadır. Üçüncü alt boyut olan “Eğitsel ve Mesleki Rehberlik” toplam 8 maddeden oluşmaktadır. Dördüncü alt boyut olan “Oryantasyon ve izleme” toplam 4 maddeden oluşmaktadır.

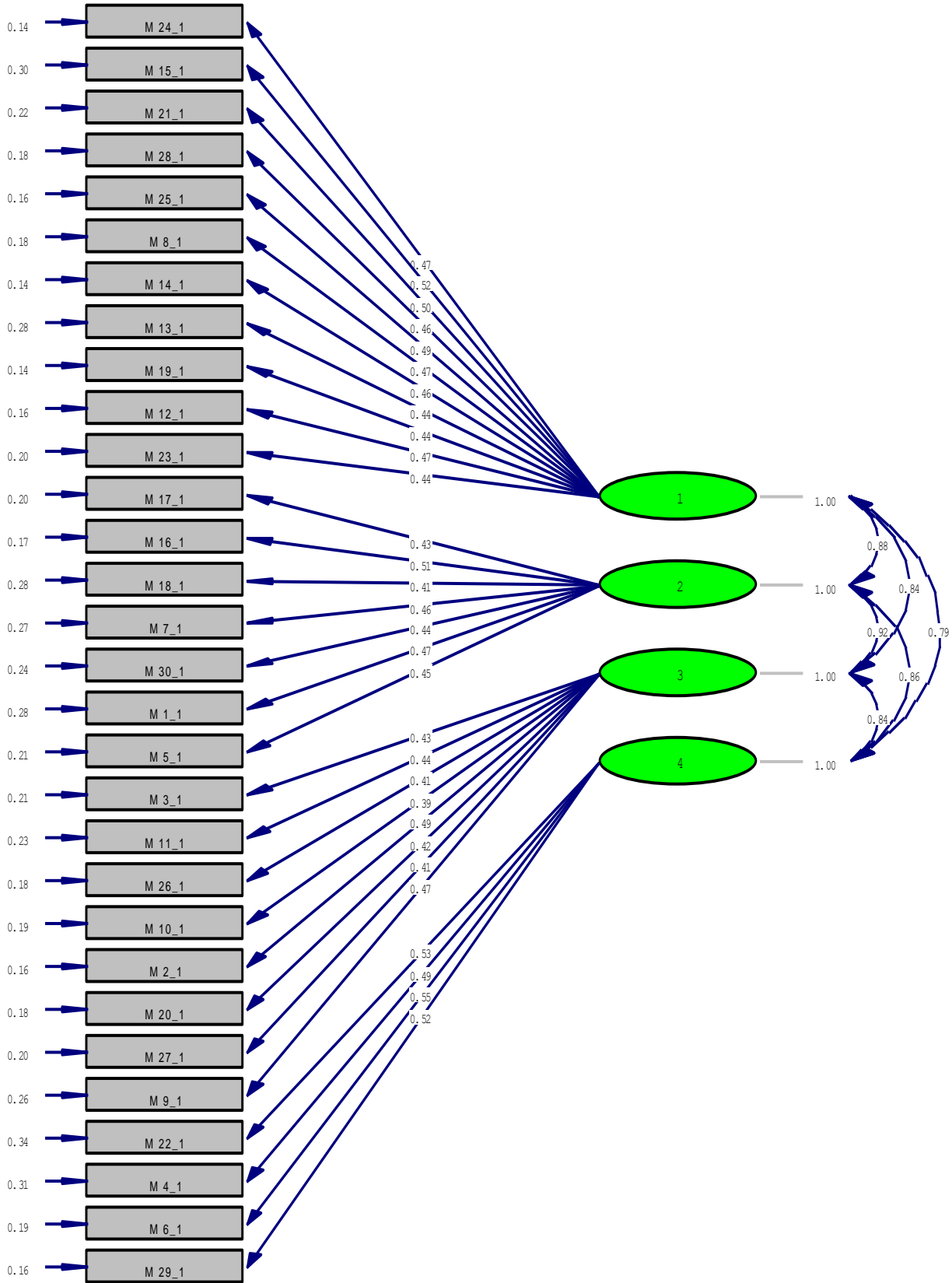
Ölçek geliştirmede temel amaç geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir. Faktör analizi yapı geçerliliğini test etmek için yaptığımız bir analizdir. Faktör analizi sonrasında her bir alt boyutun güvenilirliğinin sayısal olarak bulunması gerekmektedir.

Güvenirlilik analizi yapılırken Alpha değerleri dikkate alındı. Cronbach's Alpha değerinin 0,70 ve üstü olduğu durumlarda ölçeğin güvenilir olduğu kabul edilir (Sipahi, Yurtkoru & Çinko, 2008). Söz konusu ölçeğimizde Cronbach's Alpha (alfa) değerinin 0,96 olduğu görüldü. Bu dereceleyle ölçeğin oldukça yüksek derecede güvenilirliğe (iç tutarlılığa) sahip olduğu söylenebilir. Ayrıca, ölçeğin alt boyutları olan psikolojik danışma alt boyutu için 0,92, ölçme ve değerlendirme alt boyutu için 0,85, eğitsel ve mesleki rehberlik alt boyutu için 0,88 ve oryantasyon ve izleme için 0,81 Cronbach's Alpha değerleri bulunmuştur.

Doğrulayıcı Faktör Analizi

Açımlayıcı faktör analizi sonucu 30 maddelik psikolojik danışman yeterlik algısı ölçeği (PDYAÖ) nin geçerlik çalışması tamamlanmıştır. Bu analizlerden sonra açımlayıcı faktör analizin elde ettiği yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile test edilmiştir. Yapılan DFA analizi sonucunda, modelin uygunluğuna ilişkin RMSEA değeri 0.000 olarak tespit edilmiştir. RMSEA değerinin sıfıra yaklaşması modelin uygun düzeyde olduğunu göstermektedir (Tabachnick & Fidell, 2001). Analiz sonucu CFI değerinin 1.00 ve GFI değerinin de 0.82 olduğu görülmüştür. İyi bir model için CFI ve GFI değerlerinin 1'e yaklaşması gerekmektedir (Tabachnick & Fidell, 2001). CFI ve GFI değerinin eşik sınırı .70 olabileceği (Tabachnick & Fidell, 2001) gerekçesi ile çalışmada elde edilen değerlerin iyi bir seviyede olduğu kabul edilebilir.

Normlaştırılmamış Uyum Endeksi(NNFI), Uyum Endeksi (NFI) ve Karşılaştırmalı Uyum Endeksi (CFI) incelendiğinde, NNFI'nın .95, NFI'nın .95 ve CFI'nın .98 olduğu görülmektedir. NNFI, NFI ve CFI değerleri .95'in üzerinde ise uyum mükemmel, .90'ın üzerinde ise uyum kabul edilebilirdir (Sümer, 2000). Buna göre, yapılan analiz için NNFI, NFI ve CFI'nin mükemmel uyum gösterdikleri görülmektedir. Böylece doğrulayıcı faktör analizin yapılması sonucunda standardize edilmiş faktör yükleri ve hata varyansları içeren yol diyagramı Şekil 1'de gösterilmiştir.

Chi-Square=96.67, df=399, P-value=1.00000, RMSEA=0.000

Şekil 1. Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin diyagram

Şekil 1’de her bir maddenin örtük bağımlı değişken üzerindeki etki miktarları ve standardize edilmiş faktör yük değerleri görülmektedir. Madde yük değerlerinin birinci alt boyutta 0,44 ile 0,52; ikinci alt boyutta 0,43 ile 0,51; üçüncü alt boyutta 0,39 ile 0,49; ve dördüncü alt boyutta 0,49 ile 0,51 arasında değişim gösterdiği gözlenmiştir. Bu durum ölçekte yer alan tüm maddeler açısından değerlendirildiğinde maddelerin korelasyon katsayılarının 0.39 ile 0,55 arasında değişim gösterdiği gözlenmiştir. Araştırmada maddeler arasındaki korelasyon ve 30 maddeyi dört boyutta tanımlayan modelin, χ^2 (Chi-Square) istatistiğinin yanı sıra, RMSEA, CFI, NFI, NNFI, RMR ve SRMR değerleri dikkate alındığında, kabul edilebilir bir uyum iyiliğine sahip olduğu söylenebilir. Ulaşılan bu veriler ve analizler “PDYAÖ” nin yeterli düzeyde geçerli ve güvenilir olduğunu göstermektedir. Yapılan DFA sonucunda 4 boyutlu ölçek ile ilgili uyum iyiliği indeksleri Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. Doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen uyum iyiliği indeksleri (Çokluk ve ark., 2010)

İncelenen uyum değerleri	Mükemmel uyum ölçütü	Kabul edilebilir uyum ölçütü	Ölçeğe ilişkin değerler	Uyum durumu
χ^2/sd	$0 \leq \chi^2/sd \leq 3$	$3 < \chi^2/sd \leq 5$	0,24	Mükemmel
RMSEA	$.00 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 \leq RMSEA \leq .08$	0.00	Mükemmel
CFI	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI \leq .95$	1,00	Mükemmel
NFI	$.95 \leq NFI \leq 1.00$	$.90 \leq NFI \leq .95$	0,94	İyi Uyum
NNFI	$.95 \leq NNFI \leq 1.00$	$.90 \leq NNFI \leq .95$	0,92	İyi Uyum
RMR	$.00 \leq RMR \leq .05$	$.05 \leq RMR \leq .08$	0,02	Mükemmel
SRMR	$.00 \leq SRMR \leq .05$	$.05 \leq SRMR \leq .08$	0,05	Mükemmel

Tablo 5’te, doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum iyiliği indeksleri $\chi^2= 96.67$, $p=.000$, $sd=399$, $\chi^2/sd= 0,24$ RMSEA=0.00, NFI=0.94, NNFI=0.92, CFI=1,00, RMR=0.02, SRMR= 0.05 şeklinde elde edilmiştir. Tablo 5’te sunulan mükemmel ve kabul edilebilir uyum değerleri göz önüne alındığında, elde edilen uyum iyiliği değerlerinin mükemmel ve iyi uyuma işaret ettiği ve dört faktörlü yapının doğrulandığı söylenebilir. Tüm ölçütler göz önünde bulundurulduğunda, doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen dört faktörlü “Psikolojik Danışmanlarının Yeterlik Algısı Ölçeği” nin tutarlı ve kullanışlı olduğu savunulabilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Genel olarak öğrencilerin kişisel, sosyal, eğitsel ve mesleki gelişimleri ile ilgilenen psikolojik danışmanlar aynı zamanda ebeveynler, öğretmenler ve idarecilere konsültasyon hizmeti vererek eğitim-öğretim ortamlarında önemli bir görev üstlenmektedirler. Nitekim Sutton ve Fall (1995), psikolojik danışman yeterlik beklentisinde okuldaki öğretmenlerin ve okul yönetiminin önemli belirleyiciler olduğunu, öğretmenlerin okul psikolojik danışmanlarını desteklemelerini, bunun yanında okul yöneticilerinin okul psikolojik danışmanlığı programına destek vermelerinin okul psikolojik danışmanlarının kendilerini yeterli hissetmelerine olumlu bir etkide bulunacağını vurgulamışlardır. Dolayısıyla başarılı ve verimli hizmetlerin okul psikolojik danışmanlarının bu unsurlarla işbirliği içerisinde çalışmasıyla gerçekleşeceğini söyleyebiliriz. Bundan hareketle psikolojik danışmanların öğrencilere, öğretmenlere ve velilere psikolojik danışma hizmetini nitelikli sunmaları ile yeterlik algıları arasında pozitif bir ilişki olduğu söylenebilir. Nitekim literatürde öğretmen yeterlik algısı ile mesleki başarı arasında pozitif bir ilişki olduğunu belirten çalışmalar (Lu, Siu, & Cooper, 2005) bu savı desteklemektedir. Benzer şekilde bireylere daha iyi bir psikolojik destek hizmeti vermek için psikolojik danışmanların yeterlik algılarının çok önemli olduğu, öz-yeterlik algısı yüksek olan psikolojik danışmanların danışma sürecine daha hakim oldukları ve daha etkili bir danışma hizmeti sundukları belirtilmektedir (Satici, 2014). Öte taraftan psikolojik danışma öz-yeterliliğine sahip psikolojik danışmanların, danışma sürecini başlatma, sürdürme ve etkili olma gibi terapötik becerileri yeterlik algıları sayesinde ortaya çıktığı belirtilmektedir (İşmen- Gazioğlu & Demir, 2020).

Alanyazın incelendiğinde etkili psikolojik danışmanların nitelikleri ile şu şekilde karşılaşılmaktadır: Yalçın'a (2006) göre psikolojik danışmanların yeterliliği kişisel özellikler (kendi duygu ve düşüncelerinin farkında olması, kendini tanıması ve hayatını olduğu gibi kabul etmesi, açık fikirli olması, belirsizlikle başa çıkabilmesi ve etkin kişilerarası ilişkiler kurabilmesi) ve psikolojik danışma becerileri (danışanlarla empati kurabilmek, danışanların farkındalıklarını artırmak ve danışanları oldukları gibi kabul etmek) olmak üzere iki farklı boyutta değerlendirilmektedir. Hackney ve Cormier (2008) ise etkili psikolojik danışmanların özelliklerini; kişisel farkındalık, psikolojik sağlamlık, etnik köken ve kültürel unsurlara karşı duyarlı olma, açık fikirli olma, nesnel olma, yetkin olma ve güvenilir olma şeklinde sıralamışlardır. Benzer şekilde Ratts ve diğerleri (2015) etkili psikolojik danışman niteliklerini, çok kültürlü ve sosyal adaletli danışmanlık yeterlilikleri şeklinde daha kapsamlı

bir hale getirmişlerdir. Arslan'a (2017) göre bunlar danışma ilişkisinde psikolojik danışmanların inançların ve tutumların farkında olmasını, bilgi, beceri açısından yeterli olmalarını ve bu yeterlilikleri etkili bir şekilde eyleme dökülebilmelerini sağlamaktadır. Bu çalışmada ele alınan konu ise, psikolojik danışmanların yeterlik algısının ne düzeyde olduğunu ölçecek geçerli ve güvenilir bir materyal geliştirmektir.

Bu araştırmada elde ettiğimiz bulgulara göre Psikolojik Danışman Yeterlik Algısı Ölçeği' nin (PDYAÖ) rehber öğretmenler üzerinde yeterli düzeyde geçerli ve güvenilir değere sahip olduğunu göstermiştir. PDYAÖ çalışmasına yönelik yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizleri, alanyazın ışığında değerlendirilmiş olup ölçek dört boyutlu olarak elde edilmiştir. Ölçeğe ilişkin geçerlik ve güvenilirlik analizleri önce AFA daha sonra DFA ile yapılmıştır. Yapı geçerliliği ile önemli ilişkisi olduğu bilinen iç tutarlılık güvenilirlik analizi de yapılmış ve elde edilen alfa değerinin yüksek iç tutarlılığa işaret ettiği tespit edilmiştir ($\alpha = 0.96$). Açıklayıcı faktör analizinde elde edilen modelin uygunluğu doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir. Alanyazın, doğrulayıcı faktör analizinde χ^2 , RMSEA, CFI ve diğer ölçütlerin uygun modelin belirleyicisi olduğunu belirtmiş (Tabachnick & Fidell, 2001). Bu çalışmadaki örneklem büyüklüğünün uygunluğu KMO ve Barlett istatistiği ile onaylanmıştır (KMO = .967; $\chi^2=3522,652$; $p=000$). Ölçekten elde edilen toplam puana ilişkin normallik dağılımı Kolmogorov Smirnov ile test edilmiştir. Kolmogorov Smirnov testine göre (K-S= .699, ≥ 0.05) toplam puan değişkenlerinin normal dağılım gösterdiği gözlenmiştir. Homojenliği test etmek için yapılan Levene's Statistics' e bakılmış olup 'P' değerinin 0.05 ten büyük olduğu, yani homojen olduğu görülmüştür. Ayrıca 194 bireyin ölçekten almış oldukları puan ortalamasının 120,0670 ve puanlara ilişkin standart sapmanın 16.681 olduğu tespit edilmiştir.

"PDYAÖ" 30 maddeden oluşmaktadır. 5'li likert derecelendirme ölçeği şeklinde hazırlanmıştır. Bireyin ölçek maddelerinde yer alan yeterlik algısı ifadeleri (1)"Hiç uygun değil"(2)"Çok az uygun",(3) "Kısmen uygun",(4) "Oldukça uygun", (5) "Tamamen uygun" biçiminde sıralanan seçeneklerden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 30, en yüksek puan 150 dir. Puan arttıkça psikolojik danışmanlarının rehberlik ve psikolojik danışmanlığa ilişkin yeterlik algıları da artmaktadır.

Bu araştırmada, Psikolojik Danışman Yeterlik Algısı Ölçeği'nin Türkçe Form'unun psikometrik özellikleri, ölçeğin yapı geçerliği ve iç tutarlılığı incelenmiştir. Yapı geçerliğinin

belirlenmesi için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Ayrıca, ölçeğin güvenilirliği için ölçeğin hem toplam puanı hem de alt faktörler için iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve ölçeğin yeterli güvenilirliğe sahip olduğu görülmüştür. Sonuç olarak, yapılan istatistiksel değerlendirmeler PDYAÖ'nin Türkçe formunun ülkemiz için geçerli ve güvenilir olduğu konusunda kanıtlar sağlamıştır.

Özet olarak PDYAÖ'nin Türkçe formu psikometrik uygunluğunun yeterli düzeyde olduğu görülmektedir. Bu ölçek kullanılarak, psikolojik danışmanların yeterliği ile ilgili algılamalarının çok boyutlu olarak değerlendirilmesi ve buna göre gerekli iyileştirmelerin yapılabileceği umulmaktadır. Bununla birlikte, psikolojik danışmanlar için geliştirilen psikolojik danışman yeterliliğinin ölçülmesinde kullanılan bu aracın hem araştırmacılar hem de uygulamada çalışan öğretmenler ve yöneticilere fayda sağlayacağı umulmaktadır. Ayrıca, "PDYAÖ" psikolojik danışmanların yeterlikleriyle ilgili olduğundan ölçeğin pek çok psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine temel oluşturacağı ümit edilmektedir.

Bu araştırma sonuçları, kesitsel veri toplama yöntemi ve kolay ulaşılabilir örnekleme taşıdığı bazı sınırlılıklara sahiptir. Bu sınırlılıkları gidermek amacıyla, seçkisiz örnekleme yöntemi ve test tekrar test analizi kullanılarak ölçeğin zaman içerisindeki güvenilirliği tekrar test edilmelidir. Ayrıca ölçeğin psikometrik özelliklerini farklı illerde incelenmesinin ölçeğin normlarının oluşması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Aynı şekilde, yapılan geçerlik ve güvenilirlik analizi sonuçlarına göre; PDYAÖ'nin geçerlik çalışmalarında yapı ve kapsam geçerliğine bakılmış olup ileride yapılacak çalışmalarda ölçüt bağımlı ve eşzaman geçerliklerine de bakılmasında fayda bulunmaktadır. Yani, testin kararlılığını belirlemek için test-tekrar test güvenilirliği çalışması gerçekleştirilerek uygulama sonuçları arasındaki ilişki incelenebilir. Bu sayede testin zaman içerisindeki kararlılığına ilişkin yorumlar üretilebilir. Ayrıca ölçeğin, Türk toplumunda geçerlik ve güvenilirliğinin farklı örneklemlerde incelenmesi önerilebilir.

Etik Kurul Belgesi

Etik Kurul Komisyon Adı: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Etik Komisyonu

Etik Kurul Belge Tarihi: 24/11/2020

Etik Kurul Belgesi Sayı ve Numara: 78641-2020/13

Yazar Katkı Beyanı

Metin TAYTAŞ: Alanyazın taraması, kavramsallaştırma, metodoloji, veri toplama formunun hazırlanması ve geliştirilmesi, verilerin toplanması, işlenmesi, analizi, yorumlanması, denetim, inceleme-yazma ve düzenleme.

Fuat TANHAN: Veri toplama formunun hazırlanması ve geliştirilmesi, verilerin analizi, yorumlanması, denetim, inceleme.

Kaynaklar

- Aksoy, V. & Diken, İ. H. (2009). Rehber öğretmenlerin özel eğitimde psikolojik danışma ve rehberliğe ilişkin öz yeterlik algılarının incelenmesi. *İlköğretim Online*, 8 (3), 709-719.
- Arslan, A. (2019). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin sosyal kaygıları ve genel özyeterlik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International e-Journal of Educational Studies (IEJES)*, 3 (6), 78-96. DOI: 10.31458/iejes.524860
- Arslan, Ü. (2017). Türkiye’de ve dünyada psikolojik danışman eğitimi ve etik. F. E. İkiz (Ed.), *Meslek etiği ve yasal konular içinde* (s. 293-331). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Asarlı, Z. (2012). *Okullarda çalışan psikolojik danışmanların okul psikolojik danışmanı öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Atıcı, M. (2006). İlköğretim öğrencilerinin davranış problemleriyle baş etme konusunda öğretmen-psikolojik danışman işbirliğine ilişkin görüşlerin karşılaştırılması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(25), 55-68.
- Bandura, A. (1994). *Self-efficacy*. *Encyclopedia of human behavior*. Newyork: Academic Pres. (pp. 71-81).
- Barnes, K. (2004). Applying self-efficacy theory to counselor training and supervision: A comparison of two approaches. *Counselor Education and Supervision*, 44, 56-69.
- Bıkmaz, F. (2004). Sınıf öğretmenlerinin fen öğretiminde öz yeterlik inancı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 161.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. (10.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Hackney, H. & Cormier, S. (2008). *Psikolojik danışma ilke ve teknikleri: Psikolojik yardım süreci el kitabı* (çev. T. Ergene & S. Aydemir Sevim). Ankara: Mentis Yayıncılık.
- İşmen-Gazioğlu, A. E. & Demir, I. (2020). Psikolojik danışman adaylarının danışman öz-yeterliğini yordamada otantiklik ve dünyaya ilişkin varsayımların rolü. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(44), 827-844.
- Karasar, N. (2009). *Araştırmalarda rapor hazırlama*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Lu, C., Siu, O. & Cooper, C.L. (2005). Managers’ occupational stress in China the role of self-efficacy. *Personality & Individual Differences*, 38 (3), 569-579.

- Matsunaga, M. (2010). How to factor analyze your data right: Do's, don'ts, and how to's. *International Journal of Psychological Research*, 3(1), 97-110.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB].(2001). Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliği. Resmî Gazete: 17.04.2001, Sayı: 24376, *Tebliğler Dergisi*: Mayıs 2001/2524.
- Özgün, M. S. (2007). *Okul psikolojik danışmanlarının kişilik özellikleri ile mesleki yetkinlik beklentileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Ratts, M. J., Singh, A. A., Nassar-McMillan, S., Butler, S. K., McCullough, J. R. & Hipolito Delgado, C. (2015). *Multicultural and Social Justice Counseling Competencies*. AMCD: Alexandria, VA.
- Satıcı, B. (2014). *Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma öz-yeterlik algılarının mizah tarzları ve süpervizyon yaşantıları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Sipahi, B., Yurtkoru, E. S., & Çinko, M. (2008). *Sosyal bilimlerde spss'le veri analizi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3 (6) 49-74.
- Sutton, J. M. & Fall, M. (1995). The relationship of school climate factors to counselor self-efficacy. *Journal of Counseling and Development*, 73, 331-336.
- Şahin, A. E. (2004). Öğretmen yeterliklerinin belirlenmesi. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 5, 58.
- Tabachnick, G.B., & Fidell, L.S. (2001). *Using multivariate statistics (fourth edition)*. USA: Allyn and Bacon Press.
- Tokyürekli, E. (2020). *Psikolojik danışman adaylarının psikolojik danışma yapmaya yönelik öz-yeterlik algıları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yalçın, İ. (2006). 21. yüzyılda psikolojik danışman. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39(1), 117-133.
- Yıldırım, F. & İlhan, İ. (2010). Genel öz-yeterlilik ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 21(4), 301-308.

EK:1 Psikolojik Danışman Yeterlik Algısı Ölçeği (PDYAÖ)

Değerli katılımcılar; Ankete yer alan her ifadenin size ne derece uygun olup olmadığını beşli dereceleme ölçeği üzerinde belirtiniz. Bunun için uygun gördüğünüz rakamın altına X işareti koymanız yeterlidir.		Hiç uygun değil	Çok az uygun	Kısmen uygun	Oldukça uygun	Tamamen uygun
		1	2	3	4	5
1	Öğrencileri tanımaya yönelik ölçme araçlarını başarıyla uyguladım					
2	Öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini gerektiği gibi yürüttürüm					
3	Verimli ders çalışma teknikleri hakkında öğrencilere gerekli becerileri kazandıracak rehberlik faaliyetlerini başarıyla gerçekleştiririm					

4	Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin etkililiğini görmek amacıyla gerekli izleme çalışmalarını yaparım					
5	Öğrencilere gerekli kişisel sosyal rehberlik hizmetlerini başarıyla veririm					
6	Okulda öğrencilere dönük oryantasyon programlarını başarıyla planlayabilirim					
7	Okul rehberlik programında yer alan hedefleri gerçekleştirmeye dönük rehberlik etkinliklerini başarıyla yürütürüm					
8	Kişilerarası iletişim sorunları olan öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirecek psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetlerini amaca uygun yürütürüm					
9	Okulda şiddeti önlemeye yönelik gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini gerektiği gibi yerine getiririm					
10	Öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda (eğitsel, mesleki ve kişisel sosyal yönden) güncel bilgileri öğrencilerle paylaşıyorum					
11	Sınav kaygısı yaşayan öğrencilere yardım etme konusunda gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini başarıyla yaparım					
12	Öğrencilerin gelişim dönemleri problemlerini aşmalarına dönük gerekli psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini başarıyla yaparım					
13	Okulda öğrencilerin yaşadığı kriz durumlarına başarıyla müdahale ederim					
14	Öğrencilerin her türlü karar verme problemlerine yardım etmeye dönük psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini amaca uygun yürütürüm					
15	Psikolojik danışma sürecinin gerektirdiği terapötik becerileri başarıyla yerine getiririm					
16	Öğrencileri tanımaya dönük ölçme araçlarından elde edilen sonuçları doğru değerlendiririm					
17	Öğrencilerin gereksinimleri doğrultusunda her türlü müşavirlik hizmetlerini yürütürüm					
18	Okul rehberlik programını öğrencilerin ve okulun ihtiyaçları doğrultusunda hazırlarım					
19	Öğrencilerin gelişim görevlerini başarıyla yerine getirebilmelerine dönük psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini doğru bir biçimde yürütürüm					
20	Öğrencilerin akademik başarılarını artırmaya dönük rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerini başarıyla yerine getiririm					
21	Davranış bozukluğu olan öğrencileri bütün yönleriyle sağlıklı gelişimlerini destekleyecek psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetlerini başarıyla veririm					
22	Okuldaki Psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini yürütmede okul-çevre işbirliğini gerektiği gibi sağlarım					
23	Okula karşı olumsuz duygular geliştiren öğrencilere yönelik gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerini başarıyla yürütürüm					
24	Öğrencilerin olumlu bir benlik algısına sahip olmaları için gerekli psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini yerine getiririm					
25	Okulda saldırganlık davranışlarını sergileyen öğrencilere yönelik gerekli psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini başarıyla yerine getiririm					
26	Öğrencilerin motivasyonlarını artırıcı psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini başarıyla sunarım					
27	Mesleki olgunluk kazanmaları noktasında öğrencilerin gelişim süreçlerine uygun mesleki rehberlik hizmetlerini yürütürüm					
28	Okulda şiddete maruz kalan öğrencilere dönük iyileştirici psikolojik danışma ve rehberlik faaliyetlerini başarıyla yerine getiririm					
29	Okulda öğrencilere dönük oryantasyon programlarını başarıyla yürütürüm					
30	Öğrencilerin yaşadığı her türlü sorunun nedenlerini bulmaya dönük gerekli araştırma faaliyetlerinde bulunurum					

Copyright © JCER

JCER's Publication Ethics and Publication Malpractice Statement are based, in large part, on the guidelines and standards developed by the Committee on Publication Ethics (COPE). This article is available under Creative Commons CC-BY 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)